

ҚАЗАҚСТАН ЭКОЛОГИЯСЫ ЭКОЛОГИЯ КАЗАХСТАНА

№ 4 (095) 2025 ж., қазан-желтоқсан октябрь-декабрь 2025 г.

WWW.IACOOS.KZ - WWW.ECOGOSFOND.KZ

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУДЫҢ АҚПАРАТТЫҚ – ТАЛДАУ ОРТАЛЫҒЫ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

КАЗАХСТАН ВЫСТУПИЛ ЗА СОЗДАНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ СТРАН ЦА И РОССИИ ПО ЭКОЛОГИЧЕСКИМ ВОПРОСАМ

Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев 9 октября на саммите «Центральная Азия – Россия» призвал страны региона объединить усилия в решении экологических проблем и уделить особое внимание сохранению водных ресурсов Каспийского моря, сообщает Zakon.kz.

Глава государства подчеркнул, что государства региона сталкиваются с беспрецедентными экологическими вызовами, требующими системных и согласованных действий.

«В этой связи предлагается учредить Совет министров стран Центральной Азии и России по экологическим вопросам. Пристального внимания, на мой взгляд, требует состояние трансграничных рек и Каспийского моря. Решению этой сложной проблемы будет способствовать реализация Межгосударственной программы по сохранению водных ресурсов Каспия», – заявил Токаев. Президент также отметил, что особую обеспокоенность вызывает вопрос водной безопасности, и предложил использовать современные технологии для мониторинга состояния природных ресурсов.

«Поэтому предлагается подготовить и реализовать совместную программу космического мониторинга с использованием группировки спутников для объективной оценки состояния водных ресурсов и сельскохозяйственных земель, а также прогнозирования чрезвычайных ситуаций», – подчеркнул он.

Кроме того, Токаев акцентировал внимание на необходимости цифровой трансформации и внедрения технологий искусственного интеллекта. Он рассказал о шагах, предпринимаемых Казахстаном в этом направлении.

«На днях в Астане открылся Международный центр искусственного интеллекта, нацеленный на создание целостной экосистемы отечественных разработок в партнерстве с мировыми компаниями, в том числе и с российскими. Запущен национальный суперкомпьютер, поставлена задача ввода в действие второго суперкомпьютера. Реализуется специальная госпрограмма, охватывающая более 400 тысяч студентов, начат процесс создания Исследовательского университета в области искусственного интеллекта», – сообщил президент.

По его словам, Казахстан заинтересован в обмене опытом и развитии совместных исследовательских инициатив. «Выстраивание долгосрочного продуктивного сотрудничества с Россией, одним из мировых лидеров в научных и производственных инновациях, для Казахстана представляет особый интерес и рассматривается как приоритетное направление двустороннего взаимодействия», – добавил Токаев.

РЭЦЦА ПРИНЯЛ УЧАСТИЕ В ДИАЛОГЕ «ЗЕЛЁНЫЙ ИМПУЛЬС: К РЕГИОНАЛЬНОМУ ЭКОЛОГИЧЕСКОМУ САММИТУ 2026»

Алматы, 28 ноября 2025 года – Региональный экологический центр Центральной Азии (РЭЦЦА) принял активное участие в диалоге «Зелёный импульс: к Региональному экологическому саммиту 2026», который прошёл 28 ноября в Центральном-Азиатском институте экологических исследований (CAIER) в Алматы. Мероприятие, организованное в рамках Национальной социальной экокмпании TURAQTY JOL 6.0, собрало представителей бизнеса, международных организаций, государственных структур и экспертов для обсуждения ключевых вопросов устойчивого развития и подготовки к предстоящему региональному саммиту.

Диалог был инициирован Казахстанской Национальной Федерацией клубов ЮНЕСКО совместно с CAIER и Центральным-Азиатским Климатическим Фондом.

Генеральным партнером выступил Банк ЦентрКредит, официальным – компания «Шеврон». Поддержку оказали Национальная Комиссия РК по делам ЮНЕСКО и ИСЕСКО, акимат Алматы и Региональный офис ЮНЕСКО в Алматы. Информационными партнерами стали Almaty TV и холдинг Amanat Media Group.

В панельной сессии «Климат и промышленность»,

модерируемой Асель Тасмагамбетовой, основателем CAIER, выступил Азамат Кауазов, менеджер программы «Изменения климата и устойчивой энергетики» РЭЦЦА. В своем докладе он подчеркнул растущие климатические риски и угрозы, связанные с изменением климата, которые уже сказываются на странах Центральной Азии.

«Изменение климата представляет собой не только экологическую, но и социальную угрозу для всего региона. Мы наблюдаем рост экстремальных погодных явлений, дефицит воды и деградацию земель, что может привести к серьезным последствиям для населения», – отметил Азамат Кауазов. Он также озвучил тревожную угрозу полного обезлюдения в регионе Каспийского моря, вызванную снижением уровня воды, загрязнением и потерей биоразнообразия, призвав к немедленным совместным действиям стейкхолдеров для предотвращения катастрофы.

Мероприятие включало несколько панельных дискуссий, посвященных роли финансового сектора в климатической трансформации, анти-гринвошингу и рекомендациям для усиления регионального экологического диалога. В завершение состоялась презентация итогов экокмпании TURAQTY JOL 6.0 и церемония благодарности партнерам.

Участие РЭЦЦА в диалоге подчеркивает важность межрегионального сотрудничества в борьбе с климатическими вызовами. Организаторы отметили, что такие платформы помогут сформировать повестку Регионального экологического саммита 2026 года, способствуя переходу Центральной Азии к зеленой экономике.

<https://carececo.org/>

ДӨНГЕЛЕК-ҮСТЕЛ «ҚАЗАҚСТАНДА ОРХУС КОНВЕНЦИЯСЫНЫҢ ҚАҒИДАТТАРЫН ІСКЕ АСЫРУ:

НӘТИЖЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОДАН ӘРІ ДАМУДЫҢ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫ»

2025 жылғы 14 қарашада Астанада гибриді форматта «Қазақстанда Орхус конвенциясының қағидаттарын іске асыру: нәтижелері және одан әрі дамудың басым бағыттары» тақырыбында жыл сайынғы дөңгелек үстел өтті.

Іс-шараны ҚР Экология және табиғи ресурстар министрлігі ЕҚЫҰ-ның Астанадағы бағдарламалар кеңсесінің қолдауымен «Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы» РМК-мен бірлесіп ұйымдастырды. Дөңгелек үстел жұмысына Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар вице-министрі Жомарт Әлиев мырза, ЕҚЫҰ-ның Астанадағы бағдарламалар кеңсесінің басшысы Алексей Рогов мырза, Өңірлік Орхус орталықтарының өкілдері, ҰЕҰ және тәуелсіз сарапшылар қатысты.

Қатысушылар Қазақстанда Орхус конвенциясын іске асырудың өзекті мәселелерін, соның ішінде экологиялық ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз етуді, шешімдер қабылдау процестері-

не жұртшылықтың қатысуын және экологиялық құқықтарды сотта қорғау тетіктерін дамытуды талқылады. Өңірлік Орхус орталықтарының қызметіне, олардың халықпен жұмыс істеудегі практикалық тәжірибесіне, диалог алаңдарын дамытуға және өңірлерде экологиялық бастамаларды ілгерілетуге ерекше назар аударылды. Сессия барысында спикерлер Конвенция қағидаттарын әртүрлі салаларда енгізу тәжірибесін ұсынды:

қоғамдық тыңдаулар өткізу, ЛШТТ ұлттық жүйесін іске асыру, экологиялық ағарту, халықтың экологиялық қауіпсіздік мәселелерін шешуге қатысуы, сондай-ақ ҰЕҰ мен бизнес-құрылымдардың экологиялық мәдениетті ілгерілетуге және климаттың өзгеруіне бейімделуге қосқан үлесі.

Экологиялық білім беру және ағарту жөніндегі бастамалар, «Таза Қазақстан» республикалық акциясын өткізу, экологиялық сауаттылықты арттыруға бағытталған жастар мен қоғамдық жобаларды дамыту жеке қаралды.

Іс-шара мемлекеттік органдар, халықаралық ұйымдар, ҰЕҰ және сарапшылар арасында тәжірибе алмасу алаңына айналды. Талқылау қорытындысы бойынша қатысушылар Орхус конвенциясын іске асыру тетіктерін одан әрі жетілдіру, экологиялық ағартуды дамыту, ведомстваралық өзара іс-қимылды күшейту және азаматтық қоғамның экология мәселелеріне қатысуын кеңейту жөнінде ұсыныстар әзірледі.

<https://www.gov.kz>

УЧАСТИЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В VIII-Й СЕССИИ СОВЕЩАНИЯ СТОРОН ОРХУССКОЙ КОНВЕНЦИИ: ПРИОРИТЕТЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ДЕМОКРАТИИ И ДАЛЬНЕЙШИЕ ШАГИ

В условиях нарастающих экологических и климатических вызовов особую значимость приобретают вопросы прозрачности участия общественности и подотчетности органов власти. Орхусская конвенция на протяжении более чем двух десятилетий остается ключевым международным инструментом, объединяющим экологические и правозащитные подходы и формирующим основы экологической демократии.

С 17-го по 21 ноября 2025 года в г. Женеве (Швейцария) состоялась VIII сессия Совещания Сторон Орхусской конвенции и V сессия Совещания Сторон Протокола о регистрах выбросов и переноса загрязнителей (РВПЗ), организованные ЕЭК ООН. В работе сессий приняли участие около 300 представителей правительств, международных организаций и гражданского общества, что свидетельствует о высокой актуальности рассматриваемых вопросов.

В ходе пленарных заседаний и тематических обсуждений основное внимание было уделено оценке достигнутого прогресса и сохраняющихся проблем в реализации положений Конвенции, а также определению приоритетов работы на период 2026–2029 годы.

Казахстан на высоком форуме была представлен Министерством экологии и природных ресурсов.

В своем выступлении Жулдыз Мурзабекова,

главный эксперт Департамента экологической культуры и политики МЭПР РК, рассказала о шагах, предпринимаемых нашей страной по укреплению синергии между Орхусской конвенцией, Конвенцией Эспо, Протоколом по стратегической экологической оценке, Конвенцией о биологическом разнообразии и международными климатическими процессами. Особый акцент был сделан на значении доступа общественности к экологической информации и открытости принимаемых решений как неотъемлемых элементов устойчивого экологического управления.

Важным политическим итогом Форума стало принятие Женевской декларации высокого уровня, подтвердившей приверженность государств принципам экологической демократии, как основы устойчивого развития, мира и подотчетности в условиях «тройственного планетарного кризиса» — изменения климата, утраты биоразнообразия и загрязнения окружающей среды.

Участие Казахстана в VIII-й сессии Совещания Сторон Орхусской конвенции продемонстрировало последовательность страны в выполнении международных экологических обязательств и стремление к дальнейшему развитию механизмов участия общественности. Итоги сессии будут учтены в работе по совершенствованию национального законодательства и практики, а также в рамках реализации инициатив по развитию экологической культуры и укреплению доверия между государством и обществом.

Г.Ж. Мурзабекова,
главный эксперт Департамента экологической
культуры и политики
МЭПР РК/

ОХОТА НА ЖИВОТНЫХ И ПТИЦ: ИЗМЕНЕНИЯ В ПРАВИЛА

Приказом и.о. министра экологии и природных ресурсов от 12 ноября 2025 года внесены изменения в Правила регистрации в уполномоченном органе заключенных пользователем животного мира договоров с физическими и юридическими лицами на пользование животным миром, сообщает Zakon.kz.

В частности, уточняется, что регистрацию договоров между пользователями животным миром и физическими

и юридическими лицами на пользование животного мира проводят территориальные подразделения уполномоченного ор-

гана в области охраны, воспроизводства и использования животного мира (Инспекции) по месту нахождения охотничьих угодий, на которых будет осуществляться пользование животным миром.

Указывается, что, если регистрация договора на пользование животным миром не произведена в установленный срок, пользователь животного мира может направить жалобу в письменном виде в уполномоченный орган. Принятая жалоба регистрируется в журнале учета и жалоб и рассматривается в сроки, установленные главой 13 Административного процессуально-процессуального кодекса РК, с предусмотрением порядка заслушивания.

О результатах рассмотрения жалобы заявителю сообщается в письменном виде. В случае несогласия с решением уполномоченного органа пользователь может обжаловать данное решение в вышестоящем органе или суде.

Приказ вводится в действие с 25 ноября 2025 года.

<https://www.zakon.kz/>

ЕЛДЕ РАДИОАКТИВТІ ҚАЛДЫҚТАРДЫҢ КӨЛЕМІ ҚАНША

АСТАНА. KAZINFORM — Радиоактивті қалдықтарға қатысты барлық мәселелерді реттейтін Ұлттық оператор құрылады. Бұл туралы ҚР Атом энергиясы жөніндегі агенттігі төрағасының орынбасары Ғұмар Серғазин мәлім етті.

Айта кетейік, бүгін Парламент Мәжілісінде «Радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу туралы» заң жобасы мен оған ілесіп құжаттар таныстырылды. Осы орайда радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеудің жалпы шарттары белгіленеді, радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі ұлттық оператор институты енгізіледі.

- Қазіргі кезде Қазақстанда шамамен 293 млн текше метр радиоактивті қалдық бар, оның негізгі үлесі - 290 миллионы төмен радиоактивті қалдықтар санатында. Семей сынақ полигонында 237 миллионы жинақталған. Бұған ластанған топырақтың алаңнан шығарылған көлемін жатқызуға болады. Басым бөлігі, яғни 290 миллионы төмен деңгейдегі радиоактивті қалдықтар, - деді Ғ. Серғазин.

Оның айтуынша, қалған орташа және жоғары активті деңгейдегі қалдықтар Ұлттық ядролық орталық, Ядролық физика институты, Ұлбі зауыты, сондай-ақ Степногор тау-кен-химия комбинаты кәсіпорындарынан, «Қошқар Ата» ойпатынан шыққан.

- Заң жобасы аясында радиоактивті қалдықтарға қатысты барлық мәселелерді реттейтін Ұлттық операторды құруға мүмкіндік береді. Бүгінде қалдықтарды көму алаңдарына қатысты әлемдік тәжірибенің де әлсіз екенін көріп отырмыз. Бірнеше елде көметін орындар бар. Мәжілісте қаралып жатқан заң жобасында қалдықтарды көму алаңдарын құру қарастырылған. Бұл орындар Үкімет қаулысымен анықталады. Ұлттық оператор құрылыс пен радиациялық қауіпсіздікке, оның ішінде болашақта барлық радиоактивті қалдықтарды бақылауға, есеп беруге және Тізілімді жүргізуге жауапты болады, - деді агенттік төрағасының орынбасары.

<https://kaz.inform.kz/>

ҚАЗАҚСТАНДА ҚАЛДЫҚТАРДАН ЭНЕРГИЯ ӨНДІРУ ЖОБАЛАРЫ БАСТАЛАДЫ

Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар министрлігі, «Shaанxi Construction Engineering Kazakhstan Co., Ltd» ЖШС және «East Hope» ЖШС қалдықтарды энергияға айналдыра отырып кәдеге жарату зауыттарын салу бойынша Астана және Шымкент қалаларында инвестициялық келісімдерге қол қойды.

Астана қаласында тәулігіне 1 500 тонна тұрмыстық қалдықты (жылына шамамен 550 мың тонна) өңдеу қуаттылығына ие зауыт салу жоспарланып отыр. Жобаның жалпы инвестиция көлемі — 94,4 млрд теңге (≈180 млн АҚШ доллары).

Шымкент қаласында тәулігіне 1 000 тонна (жылына шамамен

360 мың тонна) қалдық өңдейтін кәсіпорын салынады. Инвестиция көлемі — 53,9 млрд теңге (≈100 млн АҚШ доллары). Жобаларды іске асыру барысында 550-ден астам уақытша жұмыс орны, сондай-ақ шамамен 200 тұрақты жұмыс орны ашылады.

<https://kazgazeta.kz/news/>

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ «ECOSUMMER 2025» ЭКОЛОГИЯЛЫҚ КОНКУРСЫНЫҢ САЛТАНАТТЫ ЖАБЫЛУ РӘСІМІ

«Таза Қазақстан» акциясы аясында республикалық деңгейде өткен «EcoSummer 2025» экологиялық байқауы өз мәресіне жетті. Жарты жылға созылған жарыстың мақсаты халықтың экологиялық мәдениетін арттырып, қалдықтарды жинау және сұраптау бастамаларын қолдау. Нәбиес Думан елордада өткен жарысқа арнайы Алматы қаласынан келген. «Таза Қазақстан» акциясы арқылы қоғамды экомәдениет қалыптастыруға шақырып жүрген жас жігіт жарыстың жеңімпазы атанды. Игі бастаманы тек байқау кезінде ғана емес, оған дейін де елдің 8 қаласында мыңнан астам волонтермен бірге насихаттап келеді.

Думан Нәбиес, байқау жеңімпазы: - Бұл жобаға қатысарда волонтерлар болып жиналып, өзіміз видео түсірдік. Қаламызды қоқыстан тазартып, еріктілер шықты. Әр қалада қатысқысы келетін, біздің жобамызда өзін көргісі келетін жастармен, еріктілермен елімізді қоқыстан тазартып,

жалпы қоқыс жинау емес, қоқыс тастамау мәдениетін қалыптастырып, эко мәдениетімізді дамытып республикалық деңгейде көтеретін боламыз.

Сәкен Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінде жүзден жүйрік болғандарды марапаттау рәсіміне Экология вице-министрі де қатысты. Байқауды «Қазақстанның қайталама шикізатты қайта өңдеушілер қауымдастығы» ұйымдастырған. Бас демеушілер жасыл экономика жобасын қолдап жүрген Центр Кредит банк пен «Жасыл Даму» акционерлік қоғамы. Жарысқа қатысушылар саны көп болғандықтан, жеңімпаздар 4 номинация бойынша таңдалды.

Нұржан Дүйсебай, «Жасыл Даму» АҚ баспасөз хатшысы:

- Бірінші номинация «Жас Эко-Амбассадор» деп аталады. 18 жасқа толмағандар. Екіншісі - «Қазақстанның Эко-Азаматы». Ол 18-ден асқандар. Үшіншісі - «Эко-Бизнес деп аталады. Төртіншісі - «Цифрлық Эко-Дауыс» деп аталады. Қаражаттар Центр кредит банк арқылы берілген болатын. «EcoSummer 2025» экологиялық байқауының жалпы жүлде қоры 15 млн теңге. Быыл бірінші рет өтіп отырған жарыс келер жылы да жалғасын таппақ.

<https://24.kz/kz/>

Министерство экологии и природных ресурсов РК озвучило официальную позицию ведомства на предложение депутата Мажилиса Темира Кырыкбаева отменить общественные слушания для получения разрешения на добычу полезных ископаемых, передает агентство Kazinform.

По его словам, местные жители, занимающиеся незаконной добычей, превратили в привычку намеренное создание препятствий тем, кто стремится осваивать месторождения законным путем, используя институт общественных слушаний как инструмент давления.

— Случай, когда местные сельские жители добывают полезные ископаемые без всяких лицензий, участились. Нам поступают подобные жалобы. В то время, как законопослушные предприниматели приобретают участок через аукцион, оформляют лицензию, получают разрешение Министерства экологии, регистрируют компанию по месту деятельности в качестве налогоплательщика. Но, когда дело доходит до проведения общественных слушаний, представители незаконной добычи приходят группой по 50-60 человек и нарушают ход встречи. И в итоге предприниматели, которые сделали все в строгом соответствии с законом, вынуждены разворачиваться и уходить. Такая проблема существует уже 3-4 года. В этой связи я предложил исключить из 96-й статьи Экологического кодекса требование о проведении общественных слушаний и передать полномочия по выдаче разрешений местному уполномоченному органу. Хотелось бы услышать позицию Министерства экологии и вашу позицию по

ОТМЕНЯТ ЛИ ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ ПРИ ВЫДАЧЕ РАЗРЕШЕНИЙ НА ДОБЫЧУ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ – ОТВЕТ МИНЭКОЛОГИИ РК

этому вопросу, — отметил депутат.

Вице-министр промышленности и строительства Иран Шархан выразил готовность совместно регулировать эту ситуацию, подчеркнув, что институт общественных слушаний «сместил акцент с экологического направления на экономическое». На заседании Мажилиса ответ Министерства экологии по поводу инициативы депутата озвучен не был. В результате на направленный агентством Kazinform запрос ответ предоставил директор департамента экологической культуры и политики министерства Даулет Есмагамбетов.

— Исключение института общественных слушаний из Экологического кодекса Республики Казахстан противоречит международным обязательствам страны и нарушает конституционные принципы согласованности международного и национального права, — заявил он. Спикер напомнил, что Казахстан обязан соблюдать положения Орхусской конвенции. Наша страна ратифицировала Конвенцию «О доступе к информации, участию общественности в процессе принятия решений и доступе к правосудию по вопросам, касающимся окружающей среды» в 2000 году.

- Статья 4 Конституции гласит, что ратифицированные международные договоры имеют приоритет над национальным законодательством и подлежат прямому применению. Лишь в отдельных случаях, когда необходимо принятие закона, допускаются исключения. Таким образом, любые изменения в национальном законодательстве, включая Экологический кодекс, не должны противоречить ратифицированным международным обязательствам, — подчеркнул представитель министерства.

По его словам, инициатива Темира Кырыкбаева противоречит требованиям Ор-

хусской конвенции.

— Статья 6 Конвенции обязывает государства обеспечивать эффективное и реальное участие населения в процессе принятия решений по видам деятельности, способным оказать значительное влияние на окружающую среду. Конвенция гарантирует возможность подачи замечаний и предложений, а также предусматривает механизмы воздействия общественности на принимаемые решения. Общественные слушания являются основным, формализованным и действенным инструментом выполнения этих требований. Исключение такого механизма лишает общественность практического инструмента участия в принятии решений, что станет прямым нарушением статьи 6. А ограничение доступа к экологически значимой информации противоречит статьям 4 и 6 Конвенции, — отметил Даулет Есмагамбетов.

Он подчеркнул, что именно через механизм общественных слушаний население своевременно получает доступ к экологически значимой информации, может понять потенциальное воздействие проектов на окружающую среду, выявить риски и минимизировать последствия.

— Отказ от общественных слушаний ограничит возможности граждан в получении информации и будет противоречить обязательствам государства по обеспечению прозрачности экологически значимых данных. Любые изменения в Экологическом кодексе должны соответствовать международным обязательствам Республики Казахстан. Исключение общественных слушаний таким требованиям не соответствует и может привести к подаче жалоб со стороны международных организаций, контролирующих исполнение Орхусской конвенции, — добавил он.

<https://www.inform.kz/>

В АЛМАТЫ НАГРАДИЛИ САМЫХ АКТИВНЫХ ВОЛОНТЕРОВ

В Алматы прошел городской Форум волонтеров, посвященный Международному дню волонтеров, передает DKNews.kz.

В форуме приняли участие руководители волонтерских организаций, молодежные объединения, а также представители социальных и экологических инициатив. Об этом сообщили в управлении молодежной политики Алматы. В 2025 году алматинскими волонтерами была проделана масштабная и системная работа по развитию добровольчества в городе: зарегистрировано более 50 тыс. волонтеров, из которых свыше 10 тыс. - новые участники, впервые вовлеченные в социальные, экологические и образовательные инициативы. Их деятельность координировалась через Фронт-офис волонтеров, объединяющий 42 крупные организации и обеспечивающий всестороннюю методическую и организационную поддержку.

В рамках социальных акций оказана адресная помощь более 80 семьям и о

поддержка уязвимым категориям граждан, при поддержке проектного офиса акимата города реализованы экологические проекты и субботники, включая Eco Qala Fest и «ЖасЭкоПатруль», проведены культурно-просветительские мероприятия - кинопоказы под открытым небом, лекции, встречи, организовано более 60 образовательных курсов для подростков и молодежи. Также более 800 волонтеров прошли подготовку к чрезвычайным ситуациям в партнерстве с ДЧС, а к благотворительным мероприятиям в рамках «Марафона добрых дел» были привлечены свыше 12 тыс. человек. В рамках форума самые активные волонтеры и волонтерские организации были награждены благодарственными письмами и подарками. Это не только признание их труда, но и дополнительная мотивация для новых участников волонтерского движения, отметили в управлении молодежной политики мегаполиса.

https://dknews.kz/

В Карагандинской области подвели итоги областного экологического конкурса «Экогерой». В акции приняли участие 500 школьников из 30 учебных заведений региона. Они собрали 339 килограммов пластика и 7323,9 килограмма макулатуры. Об этом сообщили в областном акимате.

В КАРАГАНДИНСКОЙ ОБЛАСТИ НАГРАДИЛИ «ЭКОГЕРОЕВ»

Развитие экологических привычек у школьников

Как рассказали в акимате, конкурс проходил в рамках концепции «Таза Қазақстан» на 2024–2029 годы и инициативы «Разделяй, сдавай, перерабатывай!» Его цель — формирование у школьников устойчивой привычки сортировать отходы и внимательно относиться к окружающей среде. Работа шла в двух направлениях: «Собери макулатуру — сохрани дерево!» и «Утилизация пластика — планете нужен воздух!»

Организатор — Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Карагандинской области. Партнёрами стали предприятия переработки вторсырья и молодежные объединения.

Как проходил конкурс и кто его поддержал

В конкурсе участвовали 30 школьных команд из Караганды, Темиртау, Сарани, Шахтинска и Абая. Школьники в возрасте от 8 до 15 лет не только собирали вторсырьё, но и занимались продвижением экологических привычек в социальных сетях, отметили в областном акимате.

«Цель акции — формирование экологической культуры у населения за счёт раздельного сбора мусора и сдачи вторсырья на переработку, — говорит руководитель Управления природных ресурсов и регулирования природопользования Карагандинской области Бахтияр Санбаев. — Считаю, что чем раньше начинается экологическое воспитание, тем лучший даёт

это результат. Мы с ранних лет учим детей тому, что нельзя бросать мусор, а нужно сохранять природу и бережно относиться к нашим природным богатствам».

Победители и результаты

Итоги подвели в трёх номинациях: «Лидеры по сбору макулатуры», «Лидеры по сбору пластика» и «Самая активная команда в Instagram». В последней учитывались креативность подачи, регулярность публикаций и вклад в популяризацию экологического образа жизни.

Как сообщается, школа-гимназия № 45 стала призёром сразу в трёх номинациях, завоевав два первых и одно второе место. Дети собрали 967 килограммов макулатуры, 70 килограммов пластиковых бутылок.

«На протяжении 8 лет действует проект «Экошкола», учителя, дети и родители собирают пластиковые крышки, пластик и сдают на переработку, участвуют в экологических акциях. И дети с нетерпением ждали участия в этом конкурсе, — рассказывает заместитель директора по воспитательной работе Ирина Деева. — Самое активное у нас начальное звено. Хотя хочу сказать, что все дети с первого по одиннадцатый класс участвуют в проекте. У нас в школе установлены контейнеры для раздельного сбора макулатуры, пластиковых бутылок, пластиковых крышек и батареек».

Победителям вручили дипломы и призы.

https://tengrinews.kz/

8 қараша күні Маңғыстау облысында «Таза Қазақстан: экологиялық мәдениет» тақырыбында кездесу өтті. Іс-шараны Маңғыстау облыстық ішкі саясат басқармасы, «Эко Маңғыстау» ҰЕҰ, «Жасыл мектеп TAZA.LIKEE» қоғамдық қоры және кафедра студенттері бірлесіп ұйымдастырды.

Кездесу Ш. Есенов атындағы университетте өтті. Талқылауға Маңғыстау облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасының, облыстық экология департаментінің, сондай-ақ облыстық энергетика және ТКШ басқармасының өкілдері қатысты. Мақсат – экологиялық мәдениетті арттыру, халыққа қоршаған ортаны қорғаудың маңыздылығын түсіндіру, табиғи ресурстарға жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру және экология мәселелерінде мемлекеттік органдар мен қоғамдық ұйымдардың ынтымақтастығын дамыту. Лекторлар баяндама жасап, өңірдің өзекті экологиялық мәселелерін талқылап, осындай кездесулердің экологиялық тұрақты қоғам құру үшін маңыздылығын атап өтті. Іс-шара барысында спикерлер әр адамның өңірдің экологиялық күн тәртібіндегі рөліне назар аударды.

«Эко Маңғыстау» ҰЕҰ директоры Кирилл Осиннің айтуынша, «Таза Қазақстан» бағдарламасы – жай ғана мемлекеттік бастама емес, ол әрбір тұрғынның болашақ алдындағы ортақ жауапкершілігінің бір бөлігі. Ол қалдықтар мен басқа да экологиялық мәселелерді шешу үшін мемлекеттен бастап қарапайым азаматтарға дейін әркімнің қатысуы қажет екенін атап өтті. Осиннің айтуынша, «Таза Қазақстан» бағдарламасы өмір сүру сапасын және қалалық ортаны жақсартуға бағыт беріп қана қоймай, сонымен қатар адамдарға түрткі болуы керек. «Жасыл мектеп TAZA.LIKEE» қорының директоры Ирина Татиева өздерінің білім беру бастамалары арқылы халықтың экологиялық санасында оң өзгерістер байқалып жатқанын айтты. Татиева жасыл мектептің экологиялық ағартумен белсенді айналысып, саналы қоғам қалыптастыру мақсатында акциялар мен бағдарламалар ұйымдастырып жатқанын атап өтті. Сондай-ақ, ол жауапкершілікті сезінетін азаматтардың саны артып келе жатқанына сенім білдірді. Оның айтуынша, бұл өңір экологиясына оң әсер етуде, және ол

МАҢҒЫСТАУДА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МӘДЕНИЕТТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

мемлекеттік органдар мен бизнесті олардың бастамаларына қосылуға шақырды. Студенттердің сұрақтары мен белсенді талқылау кездесу барысында маңызды бөлікке айналды. Қатысушылар спикерлерге сұрақ қойып, өзекті экологиялық тақырыптарды талқылауға мүмкіндік алды, бұл пікір алмасуды жандандырып, экологиялық күн тәртібіне деген қызығушылықты арттырды.

Сондай-ақ, «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясында Ақтау қаласындағы Тұтқабай Әшімбаев атындағы №11 лицейде «Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері» тақырыбында ашық сабақ өтті. Сабақтың негізгі мақсаты – оқушылардың қоршаған ортаға саналы қарым-қатынасын дамыту және адам қызметінің табиғатқа әсерін түсіндіру болды. Биология пәнінің мұғалімі, педагог-эксперт Балжан Манаеваның айтуынша, «Балаларға кішкентай кезінен бастап қоршаған ортаға деген құрметті сіңіру және экологияға ұқыпты қарау сезімін қалыптастыруымыз қажет. Бұл – болашақта табиғатты қорғап, жауапты шешімдер қабылдайтын ұрпақты тәрбиелеудің негізі». Биология пәнінің мұғалімі, педагог-модератор Елдос Оразалин былай деп қосты: «Экологиялық

сана әр баланың дүниетанымының ажырамас бөлігіне айналуы керек. Бұл құндылықтарды неғұрлым ертерек сіңірсек, болашақта біздің планетамыз соғұрлым тұрақты әрі сау болады».

Айта кету керек, Тұтқабай Әшімбаев атындағы №11 лицей 2024-2025 оқу жылында қалалық байқауда 1-орын алып, «Табиғатпен үндес білім ұйымы» тақырыбындағы облыстық байқауда 1-дәрежелі диплом, кубок және ақшалай сыйлықпен марапатталды. Бұл марапат лицейге Маңғыстау облысы Білім басқармасы мен Ақтау қалалық білім бөлімінің қолдауы арқасында экологиялық білім беруді дамытуға қосқан үлесі үшін берілді.

Сонымен қатар, Бейнеу ауданының бір мектебінде «Таза ой, таза іс – Таза Қазақстан» тақырыбында мектепаралық семинар өтті, оған шамамен 200 оқушы қатысты. Бұған қоса, Жастар ресурстық орталығында «Жастар және Экологиялық жауапкершілік» тақырыбында 20-30 адам қатысқан дөңгелек үстел ұйымдастырылып, онда жастардың экологиялық жауапкершілігі мәселелері талқыланды.

https://qamshy.kz/ru/article

ЕЛОРДАДА ОҚУШЫЛАР 400-ГЕ ЖУЫҚ ҚАҚПАҚТАН ҚАЗАҚСТАН КАРТАСЫН ЖАСАДЫ

АСТАНА. KAZINFORM — Елордада № 55 мектеп оқушылары «Таза Қазақстан. Астана — тазалық пен тәртіптің үлгісі» атты кең ауқымды экологиялық акция аясында пластик қақпақтарды қайта өңдеп, ерекше экологиялық жобаны жүзеге асырды, деп хабарлайды қала әкімдігі.

Олар күнделікті тұрмыста қажетсіз

болып көрінетін заттарға екінші өмір сыйлап, бөтелке қақпақтарынан Қазақстанның көлемді картасын құрастырды.

Жобаның негізгі мақсаты — қоршаған ортаға деген сүйіспеншілікті арттырып, қоқысты қайта қолдануға үйрету.

Бұл игі бастаманы мектептің «Экоәлем» бағыты бойынша жауапты мұғалім Данар Төлегенова ұйымдастырды. 5-11 сыныптар арасында өткізілген қақпақ жинау сайысы арқылы оқушылар арасында экологиялық мәдениет пен бел-

сенділік қалыптасты.

— «Экоәлем» акциясы бойынша 832 қақпақ жиналған. Ал көлемді карта жасау үшін 397 түрлі-түсті қақпақ жеткілікті болды. Қалған қақпақтар алдағы экологиялық жобаларға сақталады. Картаны құрастыру жұмысына 5-6 сыныптың «Экоәлем» көшбасшылары мен белсенді ата-аналары қатысты.

Ведомство атап өткендей, бұл жоба — мектеп оқушыларының экологиялық сана-сезімінің артып келе жатқанын көрсететін айқын дәлел. Бөтелке қақпағынан жасалған Қазақстан картасы оқушылардың тек қана шығармашылық қабілетін емес, сонымен қатар елге, жерге деген сүйіспеншілігін де байқатады.

https://kaz.inform.kz/news/

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ДОКЛАД О СОСТОЯНИИ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Министерством экологии и природных ресурсов РК подготовлен Национальный доклад о состоянии окружающей среды и об использовании природных ресурсов Республики Казахстан за 2024 год.

Национальный доклад разрабатывается ежегодно в соответствии с п.1 ст.23 Экологического кодекса РК от 02.01.2021 г. и представляет собой систематизированную информацию о состоянии окружающей среды и ее компонентов (атмосферного возду-

ха, поверхностных и подземных вод, почв, растительного и животного мира) и о произошедших в них изменениях под влиянием природных и антропогенных факторов. Доклад подготовлен на основе официальной информации, полученной от центральных и территориальных органов государственной власти, неправительственных организаций, РГП «Казгидромет». Сравнительные количественные данные приводятся в соответствии с электронными бюллетенями Бюро

национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан <https://stat.gov.kz/ru/>.

Систематизация материалов и формирование разделов Национального доклада выполнены РГП «Информационно-аналитический центр охраны окружающей среды» МЭПР РК.

Электронные версии Национального доклада о состоянии окружающей среды и об использовании природных ресурсов

Республики Казахстан за прошлые годы опубликованы на сайте Министерства экологии и природных ресурсов РК <https://www.gov.kz/memleket/entities/ecogeo/activities/directions?lang=ru> и Едином экологическом Интернет-ресурсе <https://ecogofond.kz/orhusskaja-konvencija/dostup-k-jekologicheskoy-informacii/jekologijalyzha-daj/r-orsha-an-ortany-zhaj-k-ji-turaly-lty-bajandamalar/>.

КРАСНОКНИЖНЫЕ АРХАРЫ ПОПАЛИ НА ВИДЕО В НАЦПАРКЕ «АЛТЫН-ЭМЕЛЬ»

На кадрах видно, как животное свободно передвигается по горной местности. Видео было опубликовано на странице Комитета лесного хозяйства и животного мира в социальных сетях.

— Эти материалы подтверждают, что работа по сохранению биоразнообразия в национальном парке проводится эффективно. Архар — одно из самых ценных и редких животных страны. Для сохранения его популяции в национальном парке Алтын-Эмель осуществляется постоянный мониторинг, научные наблюдения и мероприятия по борьбе с браконьерством, — отметили в ведомстве.

<https://www.inform.kz/ru/>

В национальном парке «Алтын-Эмель» сняли на видео редкого архара, занесенного в Красную книгу Казахстана, в его естественной среде обитания, передает агентство Kazinform.

ҚАЗАҚСТАНҒА ЖЕТКІЗІЛГЕН ПРЖЕВАЛЬСКИЙ ЖЫЛҚЫЛАРЫНЫҢ АЛҒАШҚЫ ТОБЫ ТАБИҒИ ОРТАҒА ЖІБЕРІЛДІ

Қазақстанда Пржевальский жылқысын қайта жерсіндіру жобасы жүзеге асырылып жатыр. Ол Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитеті, Прага хайуанаттар бағы, Қазақстан биоалуантүрлілікті сақтау ассоциациясы, Франкфурт зоологиялық қоғамы, Нюрнберг және Берлин хайуанаттар бақтары, сондай-ақ Венгрияның «Хортобадь» ұлттық паркімен серіктестікте жүзеге асырылуда.

Қазақстан мен Чех Республикасы арасындағы алғашқы ынтымақтастық жөніндегі келісімдер 2023 жылы қол жеткізілді. Бұл туралы ҚР Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің төрағасы Данияр Тұрғамбаев ОКҚ брифингінде хабарлады.

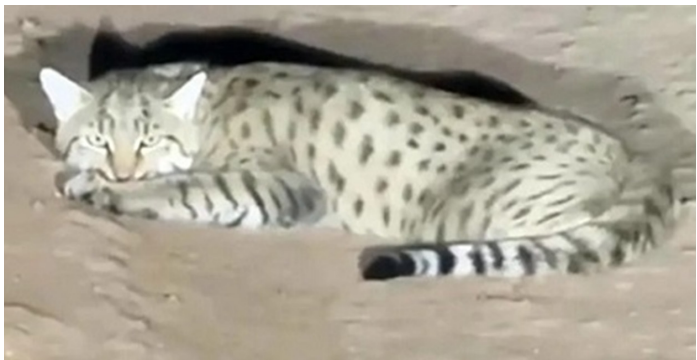
Бағдарламаны іске асыру мақсатында Қостанай

облысындағы «Алтын Дала» мемлекеттік табиғи резерватының базасында «Алиби» жабайы тұяқтыларды қайта бейімдеу орталығы құрылды. «2024-2025 жылдары жылғы маусымда Қазақстанға 14 Пржевальский жылқысы жеткізілді. Олардың алғашқы тобы табиғи ортасына жіберілді. 2029 жылға дейін кезең-кезеңімен 40 баска дейін жылқы әкелу жоспарланып отыр. Бұл Қазақстанның дала экожүйелерінде табиғи жағдайда өмір сүре алатын тұрақты, өздігінен көбеюге қабілетті популяцияны қалыптастыруға мүмкіндік береді», — деді спикер.

Ірі сүтқоректілерді қайта жерсіндіру экожүйелердің табиғи тепе-теңдігін қалпына келтіруде маңызды рөл атқарады. Тұяқтыларды табиғатқа қайтару жайылымдық жүктемені оңтайландыруға, далалардың тозуының алдын алуға және табиғи өрттердің қаупін азайтуға ықпал етеді. Сондай-ақ мұндай жобалар елімізге келетін туристер ағынын арттыруға да айтарлықтай әсерін тигізеді.

<https://www.ortcom.kz/kk/>

МАҢҒЫСТАУ ЖОЛЫНДА ДАЛА МЫСЫҒЫ БАЙҚАЛДЫ

Әлеуметтік желілерде Ақтау маңындағы дала-лық жолда жүргізушінің жолда жатқан жануарды көрген видеосы пайда болды. Көптеген қолданушылар бұл сирек кездесетін жыртқыш деп болжады және пікірлерде болжамдарын жазды. Бұл жағдайға ECOJER қауымдастығының аймақтық экологиялық кеңесінің төрағасы Әділбек Қозыбаков пікір білдірді, деп хабарлайды BAQ.KZ тілшісі Lada. [kz-ке сілтеме жасап.](#)

Видеода ер адам далалық жолда келе жатып, жолдың ортасында жайқалып жатқан жабайы мысықты көреді. Жануар шамның жарығына еш реакция көрсетпей тыныш жатыр. Жүргізуші бірнеше рет фарларын қосып-өшіргеннен кейін мысық кенет секіріп, қашып кетеді. Белгілі болғандай, видео 9 қарашада Сайотес ауылы маңында түсірілген. Әділбек Қозыбаковтың айтуынша, кадрдағы жануар Қызыл кітапқа енген дала мысығы. Экологтың түсіндіруінше, мұндай әрекет — жабайы жануарлардың жарыққа берген табиғи реакциясы. «Фар жағып тұрғанда жануарлар бір сәтке орындарында қатып қалуы мүмкін. Бұл қалыпты жағдай. Кот, ең

әдетте, қоян, тышқан немесе керік секілді кеміргіштерді аулап жүрген болар», — дейді эколог. Сонымен қатар, ол жабайы жануарға жақындауға мүлде болмайтынын ескертті, себебі ол қымыздық (жұқпалы ауру) тасушысы болуы мүмкін.

«Жануарға тимеу және тамақ бермеу дұрыс. Жақында Бейнеуде бір әйел жабайы мысық тістегеннен кейін қымыздықтан көз жұмған жағдай тіркелді», — деп қосты Әділбек Қозыбаков.

ОСИРОТЕВШИЙ ДЕТЕНЫШ РЫСИ ПРИШЕЛ ЗА ПОМОЩЬЮ В СЕЛО В ОБЛАСТИ АБАЙ

В поселке Жыланды области Абай спасли детеныша рыси, который пришел в село. Малыш потерял мать и пришел к людям в поисках пищи, передает NUR.KZ со ссылкой на резерват «Семей орманы».

Как рассказали в «Семей орманы», к сотрудникам резервата обратились сельчане, нашедшие в селе маленького рысенка. Малыш был без матери, поэтому люди решили помочь ему. «Его аккуратно поймали и поместили в клетку, чтобы он не пострадал. Судя по всему, детеныш отстал от матери или с его матерью что-то случилось в природе», — рассказали в резервате.

После осмотра животного сотрудники резервата приняли решение обратиться к специалистам природоохранных служб. Однако, несмотря на вызов, ра-

ботники природоохранных служб не смогли приехать сразу. В итоге госинспекторы решили отвезти рысенка в Биологический центр в Семее, где за ним теперь ухаживают специалисты. В центре зверьку оказали необходимую помощь, осмотрели ветеринары и поставили на баланс учреждения.

«Сейчас маленькая рысь чувствует себя хорошо, постепенно привыкает к новым условиям», — говорится в сообщении. В резервате предупредили казахстанцев: если вы заметили дикое животное рядом с селом, не следует пытаться ловить его самостоятельно, это может быть опасно. Обратитесь в соответствующие службы.

<https://www.nur.kz/society/>

ТҰРАН ЖОЛБАРЫСТАРЫН ТАБИҒИ ОРТАҒА ШЫҒАРУДЫ ЖОСПАРЛАП ОТЫРМЫЗ — ЭКОЛОГИЯ МИНИСТРЛІГІ

АСТАНА. KAZINFORM — Бүгінде елімізде Тұран жолбарысын қайта жерсіндіру процесі жүріп жатыр.

Экология және табиғи ресурстар министрлігі Дүниежүзілік жабайы табиғат қоры (WWF) және БҰҰ Даму бағдарламасымен (БҰҰДБ) бірлесе жүзеге асырып жатқан маңызды табиғатты қорғау бастамаларының бірі — жолбарысты табиғи ортаға қайтару бағдарламасы. Осы мақсатта 2017 жылы Экология және табиғи ресурстар министрлігі мен WWF арасында ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылуы, осы бағыттағы жұмыстардың ресми басталуына негіз болды.

Ол үшін 2018 жылы жалпы аумағы 415,2 мың гектар н «Іле-Балқаш» мемлекеттік табиғи резерват құрылды.

Резерват аумағында кордондар салынды, тоғайлы орман қалпына келтіріліп, аумақты қорғау мен мониторинг жүргізу инфрақұрылымы жасалды. Сондай-ақ азықпен қамту мақсатында бұхар бұғысы мен құланға арналған вольерлер салынды. 2018–2023 жылдар аралығында 200-ден астам бұхар бұғысы әкелінді. Алғаш жіберілген сәттен бастап бұғыларға спутниктік қондырғы тағылып, олардың таралу аймағын бақылауға мүмкіндік берілді. Сонымен қатар 2022 жылдан бастап резерват аумағына шамамен 119 құлан көшірілді, олар табиғи ортаға сәтті бейімделді, — деді Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің төрағасы Данияр Тұрғамбаев орталық коммуникациялар қызметі алаңында өткен баспасөз мәслихатында.

Оның айтуынша резерватта 3,5 гектар аумақта

жолбарыстарға және 1 гектар аумақта қабандарға арналған вольерлер, сондай-ақ қажетті жабдықпен қамтылған ветеринариялық пункт бар.

2024 жылғы күзде Нидерландыдағы Hoenderdaell хайуанаттар бағынан «Іле-Балқаш» резерватына екі жолбарыс (аталық, аналық) жеткізілді. Қазір жолбарыстар резерват аумағындағы вольерде және мамандардың күнделікті бақылауында. Ұрпақ алғаннан кейін және аң аулауды менгерген соң жас жолбарыстарды табиғи ортаға шығару жоспарланған. Ал ата-аналық жұп ғылыми және ағартушылық мақсатта визит-орталық жанындағы вольерде қалады, — дейді Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің басшысы.

Еске сала кетейік, «Іле-Балқаш» резерватында жолбарыстарды жерсіндіру 2024 жылы қолға алынды.

<https://kaz.inform.kz/news/>

СОТНИ ФАЗАНОВ ВЫПУЩЕНЫ В ЗЕЛЕНЬ ПЯС АСТАНЫ

Астана. 11 октября. KAZAKHSTAN TODAY - В санитарно-защитную зеленую зону Астаны выпустили 325 жетысуских фазанов, сообщили в пресс-службе столичного акимата. Как отметили в ведомстве, это уже вторая партия выпущенных птиц. Первая партия с 850 птицами была выпущена в апреле этого года.

«Ежегодно в санитарно-защитную зеленую зону столицы выпускают около 1500 фазанов. Это способ-

ствует расширению ареала обитания фазанов, ведению биологической борьбы с вредителями в искусственных лесных массивах путем заселения новых территорий. То есть, запуск фазанов в искусственный лес позволит снизить количество вредных насекомых в нем», — рассказал руководитель отдела озеленения и природопользования управления охраны окружающей среды и природопользования города Астаны Сагынш Сагинтаев. По его словам, агроценоз зеленых насаждений, тростниковых кустарников, пастбищ и зерновых культур в зоне зеленого пояса столицы благоприятен для выживания фазанов. «Фазаны морозоустойчивы, особого ухода им не требуется, нужна только зимняя подкормка. Питание фазанов — это в основном растения, ягоды, корни. Кроме того, эти птицы также питаются насекомыми. Фазанов выращивают в фазанарии, расположенной в санитарно-защитной зеленой зоне столицы. За птицами ведется постоянный контроль и наблюдение», — сказал Сагынш Сагинтаев.

<https://www.kt.kz/rus/>

КАСПИЙ ТЕҢІЗІНІҢ АУМАҒЫ 36 МЫҢ ШАРШЫ ШАҚЫРЫМҒА АЗАЙҒАН

АҚТАУ. KAZINFORM — 2025 жылдың қыркүйегіндегі жағдай бойынша, Қазақстандағы Каспий теңізінің орташа деңгейі — 29,31 метрге жетіп, 18 жылда ауданы 36 мың шаршы шақырымға азайған. Теңіздің таяздануының экологиялық және экономикалық зардабы қандай? Kazinform тілшісі сала мамандарының ұсыныс-пікірлерін тыңдады.

Қазгидромет берген мәліметке сүйенсек, биыл қыркүйекте қазақстандық бақылау стансалары теңіздің солтүстік-шығыс бөлігінде орташа деңгей — 29,15 метр, шығыс бөлігінде — 29,46 метр екенін тіркеген. Жалпы Қазақстан бойынша орташа деңгей — 29,31 метр. Өткен жылмен салыстырғанда теңіз деңгейі солтүстік-шығыс бөлігінде — 20 см, шығыс бөлігінде — 17 см-ге төмендеген. Мониторинг теңіздің солтүстік-шығыс бөлігінде — Пешной және Құлалы аралы стансалары мен бекеттерінде, ал шығыс бөлігінде Форт-Шевченко, Ақтау және Фетисово стансаларында жасалған.

— Деңгейдің төмендеуінен теңіз бетінің ауданы қысқарды. Негізінен солтүстік-шығыс бөлігі таязданып барады. Ресейдің Мемлекеттік океанография институтының деректеріне сенсек, 2006 жылдан 2024 жылға дейін теңіз бетінің ауданы 36,6 мың шаршы шақырымға, яғни 392,3 мың шаршы шақырымнан 355,7 мың шаршы шақырымға дейін қысқарған. 2006 жылдан 2024 жылға дейін Каспий теңізінің Қазақстандық бөлігінде деңгей — 2,13 метрге төмендеген (–27,07 м-ден — 29,20 м-ге дейін), — делінген Қазгидромет берген ақпаратта.

Осыған байланысты Каспий теңізінің таяз солтүстік-шығыс бөлігі қатты тартылып барады. Қазақстан аумағында жағалау сызығының шегінуі кей жерлерде 30-35 шақырымға дейін жеткен. Ең осал аймақтар — Каспий теңізінің солтүстік-шығыс бөлігі, Жайық өзенінің атырауы және Маңғыстау облысының жағалауы. Маңғыстау облысы Түпқараған ауданының тұрғыны, Qazaq Baluq республикалық балық шаруашылығы және аквамәдениет қауымдастығының аймақтық филиалының директоры Данияр Әкімжановтың айтуынша, теңіздің таяздануынан жағалауда орналасқан жергілікті тұрғындар зардап шеге бастады. Балықшылардың балық аулайтын мекендерінде су тартылып, кей жерлер мүлде құрғап кеткен. Әсіресе Қаражанбас, Бозашы жағалаулары құрғап қалды.

— Теңіздің тартылуынан балықтың бірнеше түрі миграциясын ауыстырды. Жағалаудан кетіп қалды. Каспийдің ең таяз тұсы — Қазақстан аумағы. Экономикалық жағынан да қазір қиындық туындап жатыр. Кеме тоқтайтын, жүк тасымалдайтын жағалауға кіріп-шығу қиындады. Мысалы, Қашаған кен орнына бару жолдарын тереңдету жұмыстары жүргізілмек. Ал, бұл балықтардың көбею ортасына тікелей әсер етеді. Олар миграция ауыстырады. Біздер қоғамдық тыңдауда айттық, солтүстік Каспий «жем базасы» деп аталады. Түбін тереңдетудің әсері орасан болады. Салдарынан өлексесі көбейеді. Су құстары, балықтар мен итбалықтар онсыз да қырылып жатыр, — дейді Qazaq Baluq республикалық балық шаруашылығы және аквамәдениет қауымдастығы Маңғыстау облыстық филиалының директоры Данияр Әкімжанов.

Мемлекет басшысының тапсырмасымен биыл Ақтауда Каспий теңізінің Қазақ ғылыми-зерттеу институты құрылған болатын. Аталған институттың басшысы Серік Ахметовтың айтуынша, алдағы

уақытта Каспий теңізі деңгейінің ауытқуы, таязданудың теңіз экожүйесіне, флорасы мен фаунасына әсері, ихтиофаунасы, итбалықтардың жаппай қырылу себептері зерттеледі. Биоресурстар мен балық қорларын сақтау әдістері мен технологиялары әзірленеді. Сонымен қатар, климаттық өзгерістерді талдап, олардың Каспий теңізінің экожүйесі мен биоәртүрлілігіне әсерін анықтау бойынша жұмыстар жүргізу жоспарда. Институтта климатолог-мамандар, гидрологтар, океанологтар, гидрохимиктер мен гидробиологтар жұмыс істейтін болады. Алайда, аталған мамандықтар бойынша әсіресе океанология және теңіз гидробиологиясы саласындағы мамандар тапшылығы өткір тұр. Ш. Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университетінің PhD докторы, профессор Самал Сырлыбекқызы Каспий теңізінің Қазақ ғылыми-зерттеу институты басшылығы тарапынан жоғары оқу орнының базасында «Океанология» және «Гидробиология» мамандықтары бойынша магистрлер даярлауға ұсыныс түскенін жеткізді.

— Аталған мамандықтар бойынша магистратура ашуға бізге хат келді. Біз гидробиология мен океанологияны бірге ашуды жоспарлап отырмыз. Келесі оқу жылында ашу үшін құжаттары әзірленіп жатыр, — дейді Самал Сырлыбекқызы.

Ал, ECOJER қауымдастығы аймақтық экокеңесінің төрағасы Әділбек Қозыбақов «Каспий — менің теңізім» қоғамдық бастамасының тұжырымдамасын жасап шыққан. Оның айтуынша, Каспий теңізі жаппай ластанудың, ресурстарды өнеркәсіптік ауқымда пайдаланудың және су деңгейінің төмендеуі салдарынан құрып барады. Бұл дағдарыс теңіздің экожүйесіне, тірі организмдеріне және бес елдегі миллиондаған адамның болашағына қауіп төндіріп, салдары жаһандық ауқымда сезілуі ықтимал. Оның сөзінше, нақты шешімдер қабылданба-са, Каспий Аралдың тағдырын қайталауы мүмкін.

— «Каспий — менің теңізім» қоғамдық бастамасын Каспий маңы өңірінің әрбір елінде — Әзербайжан, Иран, Қазақстан, Ресей және Түрікменстанда ерікті түрде іске асыру көзделген. Бұны Каспий теңізі экожүйесінің жақсаруын қалайтын қауымдастықтардың, белсенділер мен қорғаушылардың бірлігі, коалициясы деп айтуға болады. Бұл — өмірлік маңызды ресурстарды қорғауға, бүкіл Каспий аймағындағы қауымдастықтар мен мүдделі тараптардың дауысын күшейтетін әрекетке шақыру, — дейді ол.

Табиғат жанашыры «Каспий — менің теңізім» қоғамдық бастамасы арқылы «Каспий теңізін сақтаймыз» жаһандық қозғалысын жергілікті деңгейде дамытуды, Каспий теңізін қорғау жөніндегі негіздемелік конвенция (Тегеран конвенциясы) ережелерінің Каспий маңы өңірінің әрбір елінде іске асырылуына ықпал етуді көздейді.

— Егер 5 елде де осындай бастама көтеріліп, әр адамда «Каспий — менің теңізім» деген жанашырлық болса, нәтижеге жетеміз. Тағы бір ұсынысым, біз «12 тамыз — халықаралық Каспий күнін» тамыз айында оқушылар, студенттер қаникулда, ел-жұрт демалыста жүргенде атап өтеміз. Нәтиже беру үшін ауқымды деңгейде өткізіп, Каспийдің мәселесін кеңінен айта беруіміз қажет. Сондықтан оны 25 қыркүйек — дүниежүзілік теңіз күніне ауыстыруды ұсынамын. Бұл тек Қазақстан емес, бүкіл 5 мемлекетке де тиімді болар еді, — дейді Әділбек Қозыбақов.

<https://kaz.inform.kz/news/>

ДРОНЫ ВЫСАДЯТ СЕМЕНА РАСТЕНИЙ НА ДНЕ АРАЛА

В Казахстане запускают экологический проект по восстановлению экосистемы дна Аральского моря, сообщили в Миннауки и высшего образования.

На встрече в Кызылординском университете имени Коркыт ата, посвященной запуску проекта, собрались ученые, экологи и представители министерства. Там и рассказали подробности внедряемого пилота. Он направлен на долгосрочное улучшение экосистемы высохшего дна Арала и апробацию инновационной технологии E-seed, разработанной учеными Калифорнийского университета в Беркли.

«Технология основана на аэросеве с помощью дронов, высаживающих специальные самозаглубляющиеся семена в биоразлагаемом материале. Этот метод обеспечивает высокую скорость и масштабность озеленения, повышает приживаемость растений за счет более глубокого внедрения семян в почву и минимизирует трудозатраты», - рассказали в ведомстве.

Тестовая посадка на участке площадью 1 гектар запланирована на март-апрель 2026 года. В случае успешного подтверждения научных показателей приживаемости более 20%, на втором этапе проекта в 2027 году высадка будет произведена уже на 50 гектарах. «Применение инновационной технологии E-seed позволит укрепить структуру почв, снизить уровень выбросов пыли и соли, а в перспективе – повысить биоразнообразие региона. К 2040 году мы планируем стабилизировать экосистему на площади не менее 50 километров, снизить температуру воздуха на 1-2 градуса и улучшить микроклимат», – сообщил ассоции-

рованный профессор Кызылординского университета имени Коркыт ата Рахат Курманбаев.

В Миннауки также сообщили, что проект тесно связан с инициативами, реализуемыми в рамках председательства Казахстана в Международном фонде спасения Арала (МФСА) в 2024-2026 годах. В этот период предусмотрено масштабное озеленение более 1 миллиона гектаров высохшего дна моря.

Аральское море стало символом одной из крупнейших экологических катастроф мира. Его площадь сократилась на 90%, а на высохшем дне образовались миллионы гектаров солончаков – источников токсичной пыли. По оценкам экологов, здесь сосредоточены десятки миллиардов тонн соли, разносимой ветрами на тысячи километров – до Арктики и Гималаев. Эта пыль, насыщенная токсинами и остатками пестицидов, отравляет почву, воду и воздух, создавая угрозу здоровью миллионов людей и продовольственной безопасности целых регионов.

<https://ru.sputnik.kz/>

РЫБОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ ВОДОЕМЫ КАЗАХСТАНА ОЧИСТИЛИ ОТ 60 000 ТОНН МУСОРА И СЕТЕЙ

ставители общественных организаций. Согласно утвержденному графику, в акции приняли участие Тобол-Торгайская, Есильская, Нура-Сарысуская, Зайсан-Ертісская, Жайық-Каспийская, Арало-Сырдарьинская, Балхаш-Алакольская и Шу-Таласская межобластные бассейновые инспекции рыбного хозяйства. В общей сложности в акцию было вовлечено свыше 1100 человек, задействовано 170 единиц техники, в том числе 59 единиц водного транспорта. Были очищены десятки километров береговой линии.

<https://www.inform.kz/>

ШКОЛЬНИЦА ЗАКЛЮЧИЛА МЕМОРАНДУМ С МИНИСТЕРСТВОМ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ И ИРРИГАЦИИ: МИНИСТР НУРЖАН НУРЖИГИТОВ ВСТРЕТИЛСЯ С АВТОРОМ НАУЧНОЙ РАЗРАБОТКИ ДЛЯ СБОРА ВОДЫ ИЗ ВОЗДУХА

Министр водных ресурсов и ирригации Нуржан Нуржигитов встретился с ученицей гимназии №79 города Алматы Даной Кадырбек, разработавшей устройство для сбора воды из атмосферы с помощью современных наноматериалов.

Установка позволяет эффективно поглощать и конденсировать влагу из воздуха без подключения к электросетям. По итогам встречи Министерство водных ресурсов и ирригации и Дана Кадырбек подписали Меморандум, предусматривающий совместный анализ работы устройства, организацию пилотного внедрения проекта, обмен информацией и данными, а также изучение возможности расширения использования технологии.

Нуржан Нуржигитов поручил Департаменту науки и инновации Министерства водных ресурсов и ирригации оказать максимальную поддержку проекту по части внедрения разработки в пилотном режиме. Глава водного ведомства также вручил автору устройства благодарственное письмо и ценный подарок.

«Очень радует, что талантливая молодежь не остается равнодушной к вопросам водосбережения и проявляет инициативу, разрабатывая и реализуя уникальные научные проекты. Мы давно следим за

данной разработкой. Она предлагает уникальное решение в области экономии водных ресурсов, применимое, что особенно важно, в отдаленных регионах. Способность собирать воду из атмосферы при низкой влажности создает большие перспективы для практического использования устройства. А применение современных наноматериалов и использование солнечной энергии делают его важным проектом в области «зеленых» инноваций», – отметил министр водных ресурсов и ирригации Нуржан Нуржигитов.

Разработка получила высокую оценку на ряде международных и республиканских конкурсов. Проект занял 1-е место среди 36 стран и более 2000 участников на международной выставке WICO в Южной Корее, 1-е место среди 24 стран на Молодежной международной научной ярмарке (YISF) в Индонезии, а также удостоился награды Международной конференции КазНУ и Международного конкурса по космическим технологиям и технике Kazakhstan Smart Space. Разработка Даны Кадырбек также вошла в число десяти полуфиналистов международной программы по поддержке «зеленых» стартапов Global Cleantech Innovation Programme (GCIP), реализуемой совместно с Организацией Объединенных Наций по промышленному развитию (UNIDO). Проект прошел отбор из более 500 заявок со всего Казахстана. «Впечатления от встречи очень положительные. Очень радует, что Министерство водных ресурсов и ирригации активно поддерживает молодых ученых. Подобная поддержка дает мне дополнительный стимул продолжать научную деятельность. Благодаря сегодняшнему поручению министра, мы можем приступить к полевым испытаниям устройства и начать реализацию проекта в пилотном режиме», – отметила Дана Кадырбек.

<https://www.gov.kz/memleket>

КАТАЛИЗАТОРСЫЗ АВТОБУСТАР АЛМАТЫНЫҢ АУАСЫН ЛАСТАП ЖАТЫР МА?

Алматының коммуналдық автотармағы Zhong Tong маркалы 113 автобустың катализаторсыз жүргенін растады. Олар желіден алынып немесе резервке жіберілген, деп хабарлайды Алматыдағы BAQ.KZ тілшісі.

Бұған дейін әлеуметтік желіде қала-лық автобустардың жартысына жуығы катализаторсыз жүр деген ақпарат тараған еді. Бұл құрылғылар көлік шығаратын газдарды зияны аз қосылыстарға айналдырады және құрамында бағалы металдар болғандықтан қымбат тұрады.

«Алматыэлектротранс» кәсіпорнының хабарлауынша, қалада күн сайын 903 автобус жолға шығады.

«2022 жылдың басынан бері ішкі қауіпсіздік қызметі мен экология департаменті бірігіп катализаторлардың жоқтығының 274 жағдайын анықтады. Бұл көбінесе ұрлықтар мен техникалық себептерге байланысты. Барлық фактілер бойынша полицияға арыз түсті. 113 Zhong Tong автобусы желіден алынды немесе ре-

зервке ауыстырылды», — деді компанияда. Компания мәліметінше, баррлық автобус газбен жүреді, және олардың басым бөлігі Евро-5 экологиялық стандартына сай келеді. Бұл стандарт азот тотығы мен күйе шығарындыларын Е-4 деңгейімен салыстырғанда бес есе, ал Е-3 деңгейімен салыстырғанда 10 есе азайтуға бағытталған. 2024 жылы №1 және №2 автопарктеріндегі 600 автобус өндіруші компанияларға аутсорсингке берілген. Қазір «Алматы-электротранс» дәл осындай сатып алу рәсімдерін №3 және №6 парктердегі Golden Dragon автобустарына қатысты жүргізіп жатыр.

«Сатып алу аяқталғаннан кейін автобустардың техникалық жағдайы мен экологиялық нормаларды сақтау жауапкершілігі өндірушілерге немесе олардың уәкілетті өкілдеріне жүктеледі. Олар анықталған барлық ақауларды жоюға міндетті», — деді компания өкілдері.

<https://baq.kz/>

КАК НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В КАЗАХСТАНЕ ПОМОГАЮТ ВОССТАНАВЛИВАТЬ ЛЕСА ПОСЛЕ ПОЖАРОВ

Учёные из Щучинска внедряют технологию, которая позволяет ускорить восстановление лесов после пожаров. Сотни тысяч сосновых семян с приживаемостью до 90 процентов уже выращиваются в автоматизированной теплице. Добиться этого удалось благодаря грантовому проекту Фонда науки, реализованному Казахским научно-исследовательским институтом лесного хозяйства и агролесомелиорации имени Алихана Букейхана.

НОВАЯ БАЗА ДЛЯ ЛЕСОВ КАЗАХСТАНА

По словам сотрудников института, проект «Выращивание селекционно-улучшенного посадочного материала сосны обыкновенной с закрытой корневой системой» позволил создать полноценную технологическую базу промышленного выращивания хвойных культур. В 2024 году на территории института в Щучинске построен современный тепличный комплекс площадью более 300 квадратных метров, оснащённый автоматизированной линией посева, системой климат-контроля, метеостанцией и поливочными рампами. Производственные помещения позволяют поддерживать оптимальные условия для роста растений. «За счёт гранта Фонда науки мы создали систему, которая работает как живая лаборатория: все параметры — от влажности до освещённости — регулируются автоматически. Это позволило увеличить выход стандартных семян и снизить потери», — отмечает руководитель проекта, доктор PhD Алимжан Рахимжанов. Производственная мощность комплекса — до 1 миллиона семян сосны в год. По словам руководителя проекта, уже сейчас сосны, выращенные в Щучинске, используются для восстановления лесов в Аулиекольском районе Костанайской области, которые пострадали от большого пожара в 2022 году.

КАК РАБОТАЕТ ЭТА ТЕХНОЛОГИЯ

Ключевое отличие технологии ЗКС (закрытая корневая система) — выращивание растений не в открытом грунте, а в специальных кассетах. Корневая система полностью сохраняется внутри земляной кома, благодаря чему сеянец не испытывает стресс при пересадке. При традиционном способе (выращивание семян с открытой корневой системой) при транспортировке корни частично повреждаются и пересыхают, что снижает приживаемость посадок. В новой системе этот показатель достигает 90–95 процентов, даже в засушливых регионах.

Среди других преимуществ: Ускоренный цикл выращивания (6–8 месяцев вместо 2–3 лет);

Механизация посева, полива и транспортировки; Минимальные потери при перевозке;

Адаптация к экстремальным климатическим условиям.

Научной основой проекта являются сорта сосны обыкновенной, полученные благодаря многолетнему труду ученых-селекционеров. Использование селекционно-улучшенного посадочного материала позволяет создавать лесные культуры, устойчивые к вредителям, болезням и неблагоприятным факторам среды высокой продуктивности.

КОГДА ЭКОЛОГИЯ И ТЕХНОЛОГИИ РАБОТАЮТ ВМЕСТЕ

Проект объединяет достижения

биологии, инженерии и цифровых систем. Все процессы — от посева до закаливания — автоматизированы. Сенсоры фиксируют микроклимат, а данные о росте растений изучаются специалистами проекта и систематизируются. «Мы применяем метеоданные и сенсоры для отслеживания микроклимата. Каждый параметр — температура, влажность, освещённость — влияет на результат. Благодаря точному контролю мы добиваемся высокого качества посадочного материала, которое напрямую влияет на его приживаемость», — поясняет Алимжан Рахимжанов.

ПЕРВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ И ПЛАНЫ

В этом году во время осенней посадочной кампании выращенные в институте сеянцы уже были высажены в Костанайской области на территориях, пострадавших от лесных пожаров. По словам авторов проекта, это стало одним из важных практических результатов проекта и подтвердило необходимость применения технологии выращивания посадочного материала с закрытой корневой системой.

Еще одним значимым итогом работы стало проведение круглого стола с участием специалистов из Казахстана, Беларуси и России, а также представителей управлений лесного хозяйства и лесохозяйственных учреждений Северо-Казахстанской, Карагандинской, Павлодарской, Восточно-Казахстанской областей, области Абай и бизнес-сообщества. Актуальность этой встречи подтверждается растущей ролью лесопитомнических комплексов с закрытой корневой системой, которые сегодня рассматриваются как ключевой инструмент для эффективного воспроизводства лесов в Казахстане. Такие комплексы создают оптимальные условия для роста сеянцев лесных видов: поддерживают стабильный микроклимат, защищают растения от неблагоприятных факторов, обеспечивают регулярное питание и полив. Как ранее сообщали в Министерстве экологии и природных ресурсов, в 6 регионах Казахстана уже идет работа по созданию новых лесных питомников, а также начата разработка Концепции по сохранению биоразнообразия. В институте уверены, что практический опыт ученых КазНИИЛХА по выращиванию качественных сеянцев с закрытой корневой системой может внести значимый вклад в создание и развитие новых питомников.

ПОЧЕМУ ЭТО ВАЖНО ДЛЯ КЛИМАТА

В Казахстане это особенно важно: более 70 процентов территории страны подвержено риску опустынивания. Молодые леса помогают сохранять влагу, смягчают микроклимат и предотвращают эрозию почв. Ежегодный углеродный сток в таких лесах составляет от 1 до 4 тонн CO₂ на гектар, а в благоприятных условиях может достигать

5–7 тонн. Это реальный вклад в сокращение углеродных выбросов и выполнение Парижского соглашения.

«Наши сеянцы не просто деревья. Это элемент климатической безопасности. Каждый гектар восстановленного леса снижает углеродный след и помогает стабилизировать климат», — говорит Рахимжанов.

НАУЧНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ

Как отмечают в научно-исследовательском институте, КазНИИЛХА обладает значительным научным потенциалом в области лесной селекции, семеноводства и лесовосстановления. Институт ведёт исследования по сохранению генофонда лесных видов, выращиванию посадочного материала с закрытой корневой системой, интродукции и адаптации древесных растений в различных природных зонах Казахстана. Научные разработки института активно используются в проектах по увеличению лесистости, борьбе с опустыниванием и фитомелиорации, включая участие в масштабных работах по созданию лесных насаждений на осушенном дне Аральского моря.

СОЦИАЛЬНЫЙ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ЭФФЕКТЫ

Создание современного лесного питомника приносит не только экологические, но и социальные выгоды. Появились новые рабочие места, а сама площадка в перспективе может стать полезной базой для молодых специалистов и студентов, изучающих лесное хозяйство и биотехнологии. Также институт рассматривает возможность расширения образовательного направления проекта. В перспективе там смогут проходить практику студенты профильных специальностей, участвовать в исследованиях и наблюдать реальные технологические процессы выращивания сеянцев.

В институте подчёркивают, что вовлечение молодежи — логичный шаг в развитии проекта: «Важно, чтобы будущие специалисты видели практическую сторону лесного хозяйства и понимали роль науки в этом процессе». На базе института также действуют курсы повышения квалификации, в рамках которых специалисты учреждений лесного хозяйства смогут получить важный опыт по выращиванию посадочного материала с ЗКС. По словам руководителя проекта, один из значимых результатов работы — формирование устойчивой технологической базы и укрепление интереса к научным методам в сфере лесовосстановления. В Казахском научно-исследовательском институте лесного хозяйства имени Алихана Букейхана отмечают, что создаваемый в Щучинске потенциал позволит в будущем обеспечить регион качественными саженцами и станет основой для подготовки молодых кадров.

<https://tengrinews.kz/>

НОЯБРЬ И ЛЕБЕДИ ИРТЫША: ПОЧЕМУ ПТИЦЫ НЕ СПЕШАТ НА ЮГ

Павлодарцы бурно обсуждают лебедей, которые решили «подзадержаться» в наших краях, передаёт корреспондент @Pavlodarnews.kz.

Величественные птицы, неспешно скользящие по холодной воде, будто не торопятся покидать север. По словам специалистов, их появление в регионе — не редкость. Жители Павлодара уже не первый год замечают лебедей на зимнем Иртыше. Доктор биологических наук Канат Ахметов вспоминает, что наблюдал лебедей на водоёмах Иртыша ещё десять лет назад. По его мнению, утверждать, что они родились именно в Павлодарской области, нельзя. Биолог считает, что это кочующие птицы, направляющиеся на юг. Близжайшая крупная популяция обитает в районе Актау, где климат мягче, а водоёмы не покрываются льдом.

— Скорее всего, перелётные птицы идут из более северных районов континента. Осень в этом году выдалась переменчивой: в начале октября выпал снег, но он быстро растаял, и пришло тепло. Такие погодные качели, с преобладанием тёплых дней, могли задержать птиц. К тому же не все озёра замёрзли, только самые мелкие. Крупные и часть небольших водоёмов остаются открытыми. Этим лебедей я видел на мелких озёрах, — говорит Канат Ахметов.

Причин задержки может быть несколько. Лебеди, как и гуси, относятся к гусеобразным и способны переносить умеренно низкие температуры. В практике биолога был случай, когда двадцать лет назад он наблюдал гусей зимой не на воде,

а на небе. Если рядом есть открытая вода и доступ к корму, птицы могут переждать холод.

— И вторая причина связана с тем, что если это молодые птицы, выводки более-менее поздние. Такое тоже бывает. Когда птицы не успевают подрасти до нужного возраста, чтобы отправиться в перелёт, часть популяции может остаться на промежуточных территориях, — поделился мнением учёный.

Специалисты также напоминают, что глобальные процессы, такие как потепление, продолжают влиять на природу. Возможно, именно из-за этого лебедей всё чаще можно встретить в регионе даже в ноябре.

В Павлодарской области обитают два вида лебедей — кликуны и шипуны. Первые — громкие, с трубным голосом, вторые могут быть молчаливыми и осторожными. Их поведение и звучание легко отличить, если присмотреться.

Тем временем в соцсетях павлодарцы выражали обеспокоенность: с улиц города исчезли горлицы. Впервые колычатых горлиц наблюдали в Павлодаре ещё в 1980-х годах, тогда на них обратил внимание известный зоолог Александр Саломатин. С тех пор ареал этих птиц в городе начал постепенно сокращаться. Популяция горлиц то появлялась, то исчезала. В начале 2000-х они вернулись на несколько лет, но затем снова пропали. Причины исчезновения, по мнению биологов, могут быть связаны с изменением кормовой базы и климатическими колебаниями.

<https://pavlodarnews.kz/>

«40-15 МЫҢ ЖЫЛ БҰРЫН ӨМІР СҮРГЕН»: АҚМОЛА ОБЛЫСЫНДА МАМОНТ СҮЙЕКТЕРІ ТАБЫЛДЫ

Ақмола облысында шамамен 40-15 мың жыл бұрын өмір сүрген мамонттың сүйектері табылды, деп хабарлайды Ұлттық музейдің баспасөз қызметіне сілтеме жасаған KAZ.NUR.KZ. Ұлттық музейдің Facebook желісіндегі парақшасында жарияланған мәліметке сүйенсек, жуырда Ақмола облысы Бұланды ауданы Новобратское ауылы маңынан түкті мамонттың төменгі жақ сүйегі мен жілік сүйектері табылған.

«Алғашқы сараптама бұл сүйектердің 40-15 мың жыл бұрын өмір сүрген, жасы 40-50 шамасындағы ересек мамонтқа тиесілі екенін көрсетіп отыр», - делінген хабарламада. Құнды олжаны агрохолдинг қызметкерлері Әділет Омаров пен Әлжан Ракишев тауып, бірден Ұлттық музей мамандарына хабарлаған. Қазір жәдігер музейдің арнайы зертханасында сақтаулы. Мамандар бұл жерде толық қаңқа табылуы мүмкін дейді. Алдағы маусымда кеңкөлемді қазба жұмыстары жоспарланып отыр. Егер болжам расталса, бұл Қазақстандағы мұз дәуірі жануарларын зерттеу саласындағы ірі жаңалық болмақ. Ұлттық музейдің мәліметінше, мамонттар 700 000 жыл бұрын пайда болып, соңғысы 10 000 жыл бұрын жойылып кеткен. Салмағы 5-8 тоннаға дейін жетеді. 6 рет ауысып тұратын ірі азу тістері болған.

Қазақстанда мамонт сүйектері бұған дейін Павлодар, Солтүстік, Қарағанды, Шығыс Қазақстан облыстарында табылған.

<https://kaz.nur.kz>

строгий контроль качества и получил одобрение ветеринарных служб. Из резервуара по специальному рукаву вместе с водой сеголеток отправили в реку. И в первые же секунды рыба стала изучать новую территорию обитания и отплывать стайками в более глубокие места.

«Осень является наиболее благоприятным временем для переселения молодняка, — пояснил главный специалист Тобол-Торгайской межбассейновой инспекции рыбного хозяйства Жаслан Мухамеджанов. — Вода становится прохладнее, снижается активность хищников, что повышает шансы сеголеток на успешную зимовку и дальнейшее развитие рыбы».

Как добавил специалист инспекции, карп является ценным промысловым видом,

НОВАЯ ЖИЗНЬ В РЕКЕ АЯТ

Тысячи молодых карпов пополнили акваторию водоема благодаря экологической акции по зарыблению реки, проведенной АО «Варваринское» совместно со специалистами инспекции рыбного хозяйства и волонтерами.

Это мероприятие стало одним из многих акций по улучшению экологической обстановки, охране и воспроизводству водных ресурсов в районе Б. Майлина, проводимых предприятием. Она прошла при активном участии сотрудников АО «Варваринское», специалистов Тобол-Торгайской межбассейновой инспекции рыбного хозяйства и волонтеров Молодежного ресурсного центра (МРЦ) района Беймбета Майлина. По задумке экологов в реку Аят, протекающую рядом с селом Варваринское, выпустили 20 тыс. сеголеток карпа. «Эта акция стала продолжением нашей программы по восстановлению экосистемы реки, начатой еще два года назад, — рассказала Рысалды Комутова, ведущий инженер-эколог отдела экологического контроля и мониторинга АО «Варваринское». — Подобные мероприятия являются неотъемлемой частью экологической стратегии предприятия, направленной на сохранение биоразнообразия водных ресурсов региона. Карпа для зарыбления мы выбрали не случайно. Он водится в наших водоемах, легко к ним адаптируется и сможет пережить суровые зимы».

Сеголеток доставили к месту в специально оборудованном транспорте из Карагандинского рыбопитомника. Во время перевозки в резервуар с водой добавляли кислород, чтобы рыба легче переносила переезд и прибыла на новое место жительства живой. Важно отметить, что весь посадочный материал прошел

однако его естественный цикл развития уязвим перед различными факторами среды обитания, в том числе наличием в реке большого количества хищных рыб, таких как окунь и щука. Но благодаря таким акциям по зарыблению численность карпа в водоемах увеличится, что будет способствовать восстановлению баланса в местной экосистеме.

Активными участниками акции стали волонтеры МРЦ, которые уже более семи лет задействованы практически во всех экологических мероприятиях, которые проводят специалисты «Варваринского». Многие из них как раз направлены на улучшение экологического состояния водоемов. «Вместе с АО «Варваринское» мы проводим множество экоакций, к примеру, каждую весну организуем «Чистый берег», во время которого вместе с волонтерами — школьниками из ближайших сел, убираем мусор по берегам рек, — отметил руководитель МРЦ района Б. Майлина Еркин Назаров. — Так мы не только улучшаем экологическую обстановку, но и прививаем детям бережное отношение к природе». По словам волонтеров, в процессе зарыбления они участвовали впервые и своими глазами увидели, как он происходит. И выразили готовность участвовать в подобной акции снова. Стоит особо отметить, что это важное мероприятие стало ярким примером сотрудничества предприятия, государственных органов и общественности в сохранении природы родного края. Оно показало насколько важно осознавать ответственность каждого жителя региона за состояние окружающей среды и бережно относиться к ее богатствам.

<https://kstnews.kz/>

АҚМОЛА ОБЛЫСЫНДА ТОБЫНАН ҚАЛЫП ҚОЙҒАН АҚҚУ ҚАМҚОРЛЫҚҚА АЛЫНДЫ

КӨКШЕТАУ. KAZINFORM — Ақмола облысында құтқарушылар ерекше операция жүргізіп, тобынан адасып қалған аққуды құтқарып қалды.

Облыстық төтенше жағдайлар департаментінің мәліметінше, оқиға өңір орталығындағы бір кен кәсіпорнының аумағында болған. Алдын ала дерек бойынша, аққу бірнеше күн бойы кәсіпорынның шұңқырында қалып қойған.

— Құтқару жұмысына Көкшетау қаласындағы жедел-құтқару жасағының қызметкерлері жұмылдырылды. Мамандар арнайы қайықтың көмегімен карьерге түсіп, аққуды аман-есен сыртқа алып шықты, — деді Ақмола облысы ТЖД ресми өкілі Ерсайын Қой-

шыбаев.

Құтқарылған құс кейін мемлекеттік ұлттық табиғи парк қызметкерлеріне табысталды. Қазір аққудың жағдайы жақсы, еш қауіп жоқ.

Бұған дейін Бурабай ұлттық саябағында сұр құтан камераға түсіп қалғаны хабарланған болатын.

<https://kaz.inform.kz/>

КАКИЕ ШТРАФЫ ПРЕДУСМОТРЕНЫ ЗА НЕЗАКОННУЮ ВЫРУБКУ ЕЛЕЙ В КАЗАХСТАНЕ

В преддверии Нового года ущерб за каждую незаконно срубленную ель оценивается в 15 МРП, передает корреспондент агентства Kazinform.

Если вы, желая украсить свой дом к Новому году, срубите растущую ель, не забывайте, что за это в Кодексе РК об административных правонарушениях предусмотрена ответственность. Это считается нанесением значительного ущерба природной среде. Чем больше срублено деревьев, тем больше ответственность.

По информации Павлодарской областной территориальной инспекции лесного хозяйства и животного мира, ответственность может меняться в зависимости от того, входит ли срубленное дерево в местный лесной фонд или не входит.

— За незаконную рубку, уничтожение или повреждение деревьев и кустарников предусмотрена ответственность по статье 381-1 Кодекса об административных правонарушениях. Если житель в преддверии Нового года срубил ель в лесу или на улице, на него налагается штраф в размере 15 МРП. При этом, в обязательном порядке производится конфискация срубленного дерева, орудий и транспортных средств, полное возмещение ущерба, — пояснил руководитель региональной инспекции Исатай Абдразахов.

В КОДЕКСЕ ПРОПИСАНЫ СЛЕДУЮЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ.

За незаконную рубку деревьев, не входящих в лесной фонд:

- для физических лиц — штраф в размере 50 МРП;
- для должностных лиц, индивидуальных предпринимателей и некоммерческих организаций — 150 МРП;
- для субъектов среднего предпринимательства — 200 МРП;
- для субъектов крупного предпринимательства — 500 МРП (с конфискацией незаконно срубленных деревьев, транспортных средств и орудий совершения правонарушения).

За незаконную рубку деревьев, входящих в состав лесного фонда:

- для физических лиц — 100 МРП;
- для должностных лиц, индивидуальных предпринимателей и некоммерческих организаций — 300 МРП;
- для субъектов среднего бизнеса — 400 МРП;
- для субъектов крупного бизнеса — 1 000 МРП (с конфискацией незаконно срубленных деревьев, транспортных средств и орудий совершения правонарушения).

При совершении этих действий на особо охраняемых природных территориях или при повторном их совершении в течение одного года:

- для физических лиц — штраф в размере 150 МРП;
- для должностных лиц, индивидуальных предпринимателей и некоммерческих организаций — 450 МРП;
- для субъектов среднего предпринимательства — 600 МРП;
- для субъектов крупного предпринимательства — 1 500 МРП (с обязательной конфискацией, полным возмещением ущерба).

Уголовное дело возбуждается в случаях, когда нанесенный незаконной рубкой ущерб природе превышает 50 МРП. В этом случае, кроме штрафа, предусмотрены наказания в виде исправительных мероприятий и привлечения к общественным работам, ограничения или лишения свободы, а также конфискации имущества.

Согласно официальной статистике, в Павлодарской области хвойные деревья растут на землях пяти лесных хозяйств. В том числе два учреждения имеют статус особо охраняемых природных территорий. Первое — государственный лесной природный резерват «Ертыс орманы», общей площадью 278 тысяч гектаров, в том числе 194,3 тысячи гектаров, покрытых лесом. Второе — Баянаульский государственный национальный природный парк, общей площадью 68 тысяч гектаров, из них 19 тысяч гектаров — покрытые лесом.

В преддверии праздника на территории области появляется множество природных елей, доставляемых из России. Природоохранные инспекторы совместно с полицией постоянно проверяют законность их происхождения. В результате такого постоянного мониторинга в регионе в прошлом году, в преддверии Нового года, не было зарегистрировано фактов незаконной рубки леса.

<https://www.inform.kz/>

Республиканское государственное предприятие на праве хозяйственного ведения «Информационно-аналитический центр охраны окружающей среды» Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан (далее – Услугодатель) оказывает государственную услугу «Предоставление экологической информации» (Государственная услуга) физическим и юридическим лицам с целью обеспечения населения достоверной информацией о состоянии окружающей среды и ее объектов.

На основании «Правил оказания госу-

дарственных услуг в области охраны окружающей среды», утвержденных Приказом министра экологии и природных ресурсов Республики Казахстан от 02 июня 2020 года № 130 (Правила), порядок предоставления государственной услуги оказывается с момента подачи документов через веб-портал «Электронное правительство» www.egov.kz в течение 1 (одного) рабочего дня.

Режим работы веб-портала «Электронное правительство» осуществляется круглосуточно, за исключением технических перерывов, связанных с проведением ремонтных работ

(при обращении услугополучателя после окончания рабочего времени, в выходные и праздничные дни, согласно Трудовому кодексу Республики Казахстан от 23 ноября 2015 года, прием заявлений и выдача результатов оказания государственной услуги осуществляются в течение следующего рабочего дня).

Государственная услуга предоставляется на бесплатной основе. В заявлении необходимо указать наименование и реестровый номер запрашиваемого документа.

Информация о предоставлении государственной услуги размещена на сайте Мини-

стерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан в разделе «Услуги» (www.ecogeo.gov.kz) и на сайте РГП «ИАЦ ООС» в разделе «Государственная услуга» (<https://iacoos.kz/>).

На сайте <http://ecogofond.kz> можно также ознакомиться с базой данных и реестрами Государственного фонда экологической информации.

Телефоны для справок:

8(7172) 24-80- 64, 24-82-81, 24-96-18.

ОБУЧАЮЩИЕ СЕМИНАРЫ ПО ВОПРОСАМ ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

РГП на ПХВ «Информационно-аналитический центр охраны окружающей среды» Министерства экологии и природных ресурсов РК на регулярной основе осуществляет организацию и проведение краткосрочных обучающих семинаров по вопросам экологии и охраны окружающей среды.

Семинары охватывают такие секторы экономики, как энергетический, горнодобывающий, агропромышленный, сельскохозяйственный. В состав лекторов входят руководители комитетов и департаментов Министерства экологии и природных ресурсов, а также независимые эксперты.

В состав лекторов входят руководители комитетов и департаментов Министерства экологии и природных ресурсов, а также независимые эксперты.

Слушателями семинаров являются природопользователи, представители неправительственных организаций, преподаватели высших учебных заведений.

15-17 октября, 26-28 ноября, 10-12 декабря т.г. в офлайн- и онлайн-форматах проведены семинары на темы: «Система экологического контроля и управления: ключевые элементы и практическое применение», «Экологический кодекс и его правоприменение».

Для участия в семинарах необходимо заполнить электронную регистрационную форму по ссылке <https://forms.gle/gDtmSV3gRPSt7y9>.

По всем вопросам обращаться:

8(7172) 24-88-92, +7 700 980 35 26, +7 705 905 70 15;

электронный адрес: it.iacoos@mail.ru

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ БОЙЫНША ОҚУ СЕМИНАРЛАРЫ

Казахстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы» ШЖҚ РМК тұрақты негізде экология және қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша қысқа мерзімді оқыту семинарларын ұйымдастырады және өткізеді. Семинарлар экономиканың энергетика, тау-кен өнеркәсібі, агроөнеркәсіп, ауыл шаруашылығы сияқты салаларын қамтиды.

Лекторлар құрамында Экология және табиғи ресурстар министрлігінің комитеттері мен департаменттерінің басшылары, тәуелсіз сарапшылар бар. Семинарларға табиғат пайдаланушылар, үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері, сондай-ақ жоғары оқу орындарының оқы-

тушылары қатыса алады.

Ағымдағы жылдың 15-17 қазанында, 26-28 қарашада, 10-12 желтоқсанда аралығында «Экологиялық бақылау және басқару жүйесі: негізгі элементтері және практикалық қолданылуы», «Экологиялық кодекс және оның орындалуын қамтамасыз ету» тақырыбында семинар өтті.

Семинарларға қатысу үшін <https://forms.gle/gDtmSV3gRPSt7y9> сілтемесі бойынша электронды тіркеу формасын толтыру қажет. Барлық сұрақтар бойынша:

8(7172) 24-88-92, +7 700 980 35 26, +7 705 905 70 15

электрондық пошта: it.iacoos@mail.ru.

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ДОКЛАД О СОСТОЯНИИ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ЗА 2024 ГОД

Министерством экологии и природных ресурсов Республики Казахстан подготовлен Национальный доклад о состоянии окружающей среды и использовании природных ресурсов Республики Казахстан за 2024 год (Национальный доклад).

Национальный доклад разрабатывается ежегодно в соответствии с п.1 ст.23 Экологического кодекса РК от 02.01.2021 г. в целях обеспечения государственных органов, общественных, других заинтересованных организаций и населения республики объективной и систематизированной информацией о качестве окружающей среды, ее экологическом состоянии и тенденциях изменения под воздействием антропогенной нагрузки и природных факторов. Содержание в Национальном докладе сведения основываются на официальных материалах, предоставляемых центральными государ-

ственными и местными исполнительными органами власти, неправительственными и международными организациями.

Электронные версии Национального доклада на государственном и русском языках опубликованы на официальном сайте МЭПР РК <https://www.gov.kz/memleket/entities/ecogeo/activities/directions?lang=ru> и Едином экологическом Интернет-ресурсе <https://ecogofond.kz>.

С бумажными версиями Национального доклада можно ознакомиться в Государственном фонде экологической информации. Получить электронную версию возможно в рамках государственной услуги «Предоставление экологической информации» через веб-портал «Электронное правительство» www.egov.kz в течение 1 (одного) рабочего дня.

2024 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ҚОРШАҒАН ОРТАНЫҢ ЖАЙ-КҮЙІ ТУРАЛЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРЫН ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ ҰЛТТЫҚ БАЯНДАМА

Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар министрлігі қоршаған ортаның жай-күйі және Қазақстан Республикасының табиғи ресурстарын пайдалану туралы 2024 жылға арналған Ұлттық баяндама дайындалды.

Ұлттық баяндама жыл сайын ҚР 02.01.2021 ж. Экологиялық Кодексінің 23-бабының 1-тармағына сәйкес мемлекеттік органдарды, қоғамдық, басқа да мүдделі ұйымдарды және республика халқын қоршаған ортаның сапасы, оның экологиялық жай-күйі және антропогендік жүктеме мен табиғи факторлардың әсерінен өзгеру үрдістері туралы объективті және жүйеленген ақпаратпен қамтамасыз ету мақсатында әзірленеді. Ұлттық баяндамада қамтылған мәліметтер орталық мемлекеттік және

жергілікті атқарушы билік органдары, үкіметтік емес және халықаралық ұйымдар ұсынатын ресми материалдарға негізделеді.

Ұлттық баяндаманың мемлекеттік және орыс тілдеріндегі электронды нұсқалары ҚР ЭГТМ <https://www.gov.kz/memleket/entities/ecogeo/activities/directions?lang=ru> ресми сайтында және <https://ecogofond.kz>.

Бірыңғай экологиялық интернет-ресурсында жарияланған.

Ұлттық баяндаманың қағаз нұсқасымен Мемлекеттік экологиялық ақпарат қорында, сондай-ақ электрондық нұсқасымен «Экологиялық ақпарат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет шеңберінде www.egov.kz «Электрондық үкімет» веб-порталы арқылы 1 (бір) жұмыс күні ішінде танысуға болады.

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МАМАНДАНДЫРЫЛҒАН ГАЗЕТІ • РЕСПУБЛИКАНСКАЯ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННАЯ ГАЗЕТА

ҚАЗАҚСТАН ЭКОЛОГИЯСЫ
ЭКОЛОГИЯ КАЗАХСТАНА

WWW.IACOOS.KZ - WWW.ECOGOSFOND.KZ

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУДЫҢ АҚПАРАТТЫҚ – ТАЛДАУ ОРТАЛЫҒЫ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

Республиканская специализированная некоммерческая газета «ҚАЗАҚСТАН ЭКОЛОГИЯСЫ»

Собственник: РГП на ПХВ «Информационно-аналитический центр охраны окружающей среды» МЭПР РК. Поставлено на учет Комитетом информации и архивов Министерства культуры и информатизации РК.

Свидетельство о постановке на учет СМН № 6381-Г от 10.10.2005г.

Адрес редакции:
010000, г. Астана,
ул. Мәңгілік Ел, д.11/1, 7 этаж,
тел.: (7172) 24-94-11,
e-mail: nd-19@mail.ru

Редакционная группа «КЭ»:

Ж.Мурзабекова, Д. Искакова, Р.Садыкова.

Издается 1 раз в квартал. Публикуется на Едином экологическом интернет-ресурсе МЭПР РК ecogofond.kz

Отпечатано: ТОО «МИРАС ИНФО», г.Алматы, ул.

Кастеева, 106 В.

Ответственность за содержание рекламных материалов несет рекламодатель.